

- ін. Київ : Наук. думка, 1970—1980. Т. 11 : X — Б / ред. тому : С. І. Головащук. 1980. 699 с.
3. Алюшина Н. О. Інститут компетентнісного наставництва — один із пріоритетів державної кадрової політики // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2014. № 4. С. 56—64.
 4. Гаврилів Н. Наставництво як інструмент сучасної освіти // Гуманітарні та соціальні науки: мат-ли I Міжнар. конф. молод. вчен. НСС-2009 (Львів, 14—16.05.2009)/Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009. С. 201—202.
 5. Притула В. І., Левченко З. М. Системне наставництво: управління корпоративними знаннями та навиками // Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2013. № 3. С. 113—118.
 6. Морозова М. Е. Наставництво як процес формування особистості молодого спеціаліста // Науковий вісник УМО «Економіка та управління». 2016. Вип. 1. С. 1—12.
 7. Оргієць О. М. Наставництво як засіб збереження інституційної пам'яті в органах державної влади // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. 2015. № 3. С. 84—90.
 8. Про затвердження Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів : наказ Мін'юсту України від 03.03.2015 р. № 301/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-15#Text> (дата звернення: 09.02.2021).

К. В. Латиш,

кандидат юридичних наук, асистент кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9110-116X>, e-mail: Latysh78@gmail.com

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ КОЛА СУБ'ЄКТІВ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Висвітлено одне з основних проблемних питань, яке виникає під час судового розгляду у кримінальних провадженнях через недосконалість нормативно-правового регулювання судово-експертної діяльності, особливо в частині визначення її суб'єктного складу.

Ключові слова: експерт, судовий експерт, висновки експерта, судово-експертна діяльність.

Abstract. The theses cover one of the main problematic issues which arise during the trial in criminal proceedings, due to inaccuracy of the legal regulation of forensic expert activity, particularly in the part of determining its subject composition.

Keywords: expert, forensic expert, expert conclusion, forensic expert activity.

Аннотация. Освещён один из проблемных вопросов, возникающих во время судебного рассмотрения уголовных производств из-за несовершенства нормативно-правового регулирования судебно-экспертной деятельности, особенно в части определения её субъектного состава.

Ключевые слова: эксперт, судебный эксперт, заключение эксперта, судебно-экспертная деятельность

Судово-експертну діяльність, пов'язану з проведенням криміналістичних, судово-медичних і судово-психіатричних експертиз, здійснюють винятково державні спеціалізовані установи, до яких, зокрема, належать експертні служби Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, Служби безпеки України та Державної прикордонної служби України (ст. 7 Закону України «Про судову експертизу»).

У зв'язку із цим судові експертизи у більшості кримінальних проваджень проводять саме в експертних службах МВС, МОУ, СБУ та ДПС України. Однак, у такому разі постає дискусійне питання щодо незалежності експерта, адже він належить до того самого відомства, що й слідчий, який призначає експертизу.

Експертна служба МВС містить Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України (ДНДЕКЦ) і його територіальні підрозділи — науково-дослідні експертно-криміналістичні центри (НДЕКЦ), перелік яких наведено в додатку до Положення. Вони безпосередньо підпорядковані Міністру внутрішніх справ України (п. 1 Положення про Експертну службу Міністерства внутрішніх справ України, затвердженого наказом МВС України від 03.11.2015 р. № 1343) (далі — Положення).

Отже, судовий експерт та слідчий є підзвітними тому самому керівнику, який очолює це відомство. На противагу цьому, у ч. 2 ст. 69 Кримінального процесуального кодексу України зазначено, що не можуть бути експертами особи, які перебувають у службовій або іншій залежності від сторін кримінального провадження або потерпілого.

Тому існують підстави для висновків про відсутність незалежності експерта у таких випадках, оскільки в експерта та слідчого може бути спільна зацікавленість у розкритті злочину з «обвинувальним ухилом», а також наявний вплив на обох зі сторони керівництва МВС. Так, в одному з кримінальних проваджень від 18.08.2017 р. № 12017140000000650 у порушення вимог ч. 2 ст. 69 КПК України, здійснення експертного дослідження було доручено фахівцям відомчої установи МВС України — ДНДЕКЦ, що ставить під сумнів відсутність службової чи відомчої залежності експерта від органу досудового розслідування.

Згідно зі ст. 79 КПК України спеціаліст, представник персоналу органу пробації, перекладач, експерт, секретар судового засідання не мають права брати участі в кримінальному провадженні та відводяться за підставами, передбаченими ч. 1 ст. 77 КПК, із тим обмеженням, що їх попередня участь у цьому кримінальному провадженні як спеціаліста, представника персоналу органу пробації, перекладача, експерта і секретаря судового засідання не може бути підставою для відводу.

З огляду на викладене вище та зважаючи на вимоги ст. 79 КПК України, задля недопущення виникнення сумнівів у неупередженості експертів під час виконання експертизи у кримінальному провадженні від 18.08.2017 р. № 12017140000000650 існували підстави для відводу експертів, що й було зроблено судом [1].

Випадки невизнання судом практики доручення проведення експертного дослідження фахівцям відомчої установи МВС України не є поодиноким. Як аргументи у рішеннях судів наведено порушення вимог ч. 2 ст. 69 КПК України, адже наявні сумніви у службовій чи відомчій залежності експерта від органу досудового розслідування [2].

Ще однією проблемою, яка виникає під час судового розгляду та може призвести до визнання висновку експерта недопустимим доказом, є залучення до проведення судових експертиз інших фахівців (експертів) з відповідних галузей знань, які не належать до державних спеціалізованих установ. Так, у кримінальному провадженні під час проведення комісійної комплексної військово-тактичної криміналістичної експертизи, яку було доручено експертам державної спеціалізованої установи Київський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України із залученням фахівців відповідних галузей знань. Тобто для проведення цієї експертизи було залучено (крім судових експертів) інших фахівців (зокрема, із досліджень і випробувань літальних апаратів, військової техніки та вогнепальної зброї та вибухових

речовин). Однак, під час судового розгляду сторона захисту постаива питання про визнання цього висновку судової експертизи недопустимим доказом з огляду на те, що її було проведено не суб'єктами судово-експертної діяльності та з порушенням порядку призначення експертизи, спираючись на ст. 7 Закону України «Про судову експертизу». Проте суд відхилив ці доводи, адже всі особи, які брали участь у проведенні судової експертизи, були попереджені про відповідальність за відмову або ухилення від дачі висновку чи дачі завідомо неправдивого висновку, про що свідчать їх підписи. Проводили цю експертизу фахівці, які мають відповідну освіту та кваліфікацію судового експерта. Тому відсутні підстави вважати, що комісійна комплексна військово-тактична криміналістична експертиза проведена не суб'єктами судово-експертної діяльності.

Отже, через недосконалість нормативно-правового регулювання існують проблеми у визначенні кола суб'єктів судово-експертної діяльності під час судового розгляду, що призводить до нівелювання висновку експерта як доказу в кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Ухвала Печерського районного суду м. Києва від 24.11.2017 р. по справі №757/68542/17-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/76996284> (дата звернення: 15.02.2021).
2. Вирок Краснолиманського міського суду Донецької області від 22.11.2016 р. у справі № 236/2029/16-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/62967478> (дата звернення: 15.02.2021).

І. В. Лущик,

науковий співробітник ННЦ «ІСЄ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9766-4628>, e-mail: fizedu@gmail.com

А. С. Тяпкін,

завідувач сектору ННЦ «ІСЄ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0533-8409>, e-mail: tyapkin@ukr.net

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПУБЛІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ

Анотація. Окреслено можливості українських фахівців судової експертизи оприлюднювати результати своїх наукових робіт у вітчизняних і зарубіжних наукових журналах. Наведено інформацію щодо видань, індексованих міжнародними наукометричними базами даних.

Ключові слова: публікаційний простір, наукометричні бази даних, юридичний журнал, судовий експерт.

Abstract. Possibilities of Ukrainian forensic experts to publish results of their scientific papers in domestic and foreign scientific journals are outlined. Information about publications that are indexed by international scientometric databases is provided.

Keywords: publishing space, scientometric databases, legal journal, forensic expert.

Аннотация. Описаны возможности украинских специалистов судебной экспертизы публиковать результаты своих научных работ в отечественных и зарубежных научных журналах. Приведена информация об изданиях, индексируемых международными наукометрическими базами данных.

Ключевые слова: публикационное пространство, наукометрические базы данных, юридический журнал, судебный эксперт.

Одним із провідних показників діяльності закладів освітньої та дослідницької галузей є оприлюднення результатів наукових і методичних розробок як окремих співробітників (у матеріалах статей, методичних рекомендаціях, монографіях і посібниках), так і колективів (участь у науково-дослідних роботах за міністерськими планами або за грантами). Якщо раніше, кілька десятиліть тому, це було можливим лише у друкованих фахових виданнях (яких на той час у кожній галузі знань було небагато й доступ до закордонних видань мали лише одиниці), то тепер це стало доволі звичною справою. Сьогодні завдяки поширенню інтернету будь-який науковець має змогу не тільки надрукувати свою розробку в періодичних фахових виданнях, що у значній кількості виникли в Україні у вищих навчальних закладах та інших установах за всіма напрямками, а й презентувати її світовій науковій спільноті, доправивши її до міжнародних журналів або беручи